קה: הגוזל עצים פרק תשיעי בבא קמא

ושמואל אמר לחיוב. תימה היכי מ"ל לחיוב דאם כן הוא כרייתא זו ואין ל"ל זו: **מאי** לאו עונש דממון. תימה כממון מה שייך לומר לא עונש אלא מ"מ הזהיר דבשלמא בעונש שבועה דהיינו קרבן שייך בנפשה ומילה ליכא קרבן משום דלית כהו אלא אע"ג דאיכא כרת: **כאן** שהודה כאן שבאו עדים. ואילטריך שמי אזהרות משום דעונשין אין שוין דבהודה שייך חומש ואשם ובעדים לא שייך אלא חיוב עונשין ומיהו תימה אמאי קאמר בריש מוכחש עונש שמענו ובסיפא אומר מונשבע על שקר דיסין דלא מיירי אלא לאחר שבועה מדוייהו ה"ל לימר מונשבע על שקר: **אחד** שבועת העדות **ואחד** שבועת הפקדון. וא"ת אמאי לא תשיב שבועת מלוה וי"ל משום דשבועה במלוה לא כתיב אלא מפקדון אתיא איתיביה

נשבע עליו מהו מי אמרינן כיון דאי מיגנב בעי שלומי ליה ממונא קא כפר ליה או דלמא השתא מיהת הא מנח ועפרא בעלמא הוא ולא כפר ליה ממונא מילתא דאיבעיא ליה לרבא פשיטא ליה לרבה דאמר רבה [א]שורי גנבת והוא אומר לא גנבתי מה טיבו אצלך שומר חנם אני עליו חייב שהרי פטר עצמו מגניבה ואבידה [ב]שומר שכר אני עליו חייב שהרי פטר עצמו משבורה ומתה [ג]שואל אני עליו חייב שהרי פטר עצמו ממתה מחמת מלאכה אלמא אע"ג דהא קאים כיון דאי מיגניב ממונא קא כפר השתא נמי ממונא קא כפר הכא נמי אף על גב דעפרא בעלמא הוא כיון דאי מיגניב בעי שלומי ליה ממונא מעליא השתא נמי ממונא קא כפר ליה יתיב (ד) רבא וקאמר להא שמעתא איתיביה רב עמרם לרבא [ה]וכחש בה פרט למודה בעיקר כיצד שורי גנבת והוא אומר לא גנבתי מה טיבו אצלך אתה מכרתו לי אתה נתתו לי במתנה אביך מכרו לי אביך נתנו לי במתנה אחר פרתי רץ מאליו בא אצלי תועה בדרך מצאתיו שומר חנם אני עליו שומר שכר אני עליו שואל אני עליו ונשבע והודה יכול יהא חייב תלמוד לומר וכחש בה [ו]פרט למודה בעיקר א"ל תדורא כי תניא ההיא [ז]דקאמר ליה הילך כי קאמינא דקיימא באגם אתה מכרתו לי מאי מודה בעיקר איכא לא צריכא דא"ל [ח]לא נתתי לך דמי שקיל תורך וזיל אתה נתתו לי אביך נתנו לי מאי מודה בעיקר איכא דאמר ליה על מנת דעבידנא לך נייח דנפשא ולא עבדי לך שקיל תורך וזיל תועה בדרך מצאתיו לימא איבעי לך לאהדוריה לי אמר אבוה דשמואל [ט]באומר שבועה אבידה מצאתי ולא הייתי יודע שהיא שלך שאחזירנה לך תניא אמר בן עזאי ג' שבועות הן הכיר בה ולא במוצאה במוצאה ולא בה לא בה ולא במוצאה לא בה ולא במוצאה קושטא אשתבע אימא בה ובמוצאה למאי הלכתא רב אמי אמר רבי חנינא לפטור ושמואל אמר לחיוב ובפלוגתא דהני תנאי דתניא [י]המשביע עד אחד פטור ורבי אלעזר בר' שמעון מחייב במאי קא מיפלגי מר סבר [יא]דבר הגורם לממון כממון דמי ומר סבר לאו כממון דמי אמר רב ששת [יב]הכופר בפקדון נעשה עליו גזלן וחייב באונסין ותנא תונא וכחש בה למדנו עונש אזהרה מנין תלמוד לומר [יג]לא תכחשו מאי לאו לעונש ממון לא לעונש שבועה הא מדקתני סיפא (יג) ואישתבע מכלל דרישא דלא אישתבע דקתני סיפא ונשבע על שקר למדנו עונש אזהרה מנין ת"ל לא תשקרו ומדסיפא דאישתבע רישא דלא אישתבע אמרי אידי ואידי דאישתבע כאן שהודה כאן שבאו עדים אתו עדים חייב באונסין אודויי אודי חייב בקרן וחומש ואשם: מתיב רמי בר חמא [יד]ושכנגדו חשוד על השבועה כיצד 'אחד שבועת העדות ואחד שבועת הפקדון ואפילו שבועת שוא ואם איתא [טו]בכפירה הוא דאיפסיל ליה אמרי [טז]הכא במאי עסקינן דקאי באגם דלאו כפירה הוא דסבר אשתמיטנא ליה אדאזילנא ומייתינא ליה תדע [יז]דאמר רב אידי בר אבין [יח]הכופר במלוה כשר לעדות בפקדון

נשבע ומכחש ואילך אין לו דין דשומר חנם אלא חייב כמוקסים אם יאנס: **וכחש בה למדנו לעונש.** דכתיב בתריה והשיב את הגזילה אלמא קמה ליה בגרשותיה משעת וכחש עד דעביד השבה והכי עונשה: ה"ג **מאי לאו עונש כפירה.** כלומר עונש דמאי לאו דאיענש מכפירה אף על גב דלא אשתבע: **לא עונש שבועה.** האי עונש דענשיה קרא להתחייב באונסין משום שבועת שקר היא אבל אי לא אשתבע לא: **ונשבע על שקר למדנו לעונש.** דכתיב בתריה חומש ואשם: **ת"ל לא תשקרו.** דהיינו אזהרת שבועת שקר דסמיך ליה לא תשבעו בשמי לשקר ומלא תשקרו נפקא לן דנשבועת כפירת ממון משמעי דכתיב אים בעמיתו כמו וכחש בעמיתו בפקדון: **כאן שהודה.** בסיפא כשהודה שיש חומש ואשם: **ושכנגדו חשוד.** במסכת שבועות (דף מד:) גבי ואלו נשבעין וטוטלין דתה אחד מהן מי שהיה לו תכירו חייב שבועה והוא חשוד על השבועה שנאלא שקרן בשבועתו שכנגדו נשבע וטוטל: **אחד.** שנחשד על שבועת העדות: **ואחד.** [יט]שנשבע על שבועת הפקדון שראיעהו שנשבע לשקר ואפילו לא נחשד אלא לשבועת שוא שאין בה כפירת ממון ורע לשמים הוא ולא רע לבריות נפסל לשבועת ממון: **ואם איתא.** לדבר שאת דמשעת כפירתו נעשה גזלן למה לי למתניה גבי הגך דמשמע דלא אפסיל עד שעת שבועה כי הגך הא משעת כפירה אפסיל ליה משום דהוי גזלן: **דקאי באגם.** וכי אמר רב ששת כגון דאמרי קהדי דכי כפר ליה בידיה נקט ליה [כ](תדע) דהיכא דאיכא למימר לאשתמוטי איכוין עד דמייתי ליה לא מפסיל בלא שבועה: **דאמר רב אידי הכופר במלוה.** ולא נשבע ובאו עדים כשר לעדות דמלוה להוצאה ניתנה ואינה עכשיו בידו נתנה לפרעון (שבועות ח:).

עין משפט נר מצוה

קלט א מיי' פ"ח מהל' שבועות הלכה ח:
קמ ב ג מיי' שם הלכה ט:
קמא ד ה ו ז מיי' שם הלכי י והלכי יא:
קמב ח מיי' שם פ"י הלכה ה:
קמג ט מיי' פ"ג מהל' גזילה הלכה יד סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רלד סעיף ו [רב אלפס כאן ובכ"מ פ"ח דף סג. וכפ"ג דף עט.].
קמד י מיי' פ"ג מהל' טוען ונטען הלכה ג סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' לה סעיף ה:
קמה כ ל מ טוש"ע שם סעיף ד עיין נב"י:

מוסף רש"י

תדורא. מפוזמס (ב"מ כ: לגירסת תדורא) שוטה כהול (וגבחים כה:) לשון אחר עגל (כריתות יח:). המשביע עד אחד. וכפר, פטור. הענד מקרבן שבועת העדות (שבועות לב:). ושכנגדו חשוד על השבועה. כתוצע שהתפנע שכנגדו חשוד על השבועה ונתחייב הנשבע שבועה מן התורה ע"י הולאה במקלת נשבע הכתוב וטוטל (שבועות מד:). אחד שבועת העדות כו'. כין שנחשד על שבועת העדות, כין שנחשד על שבועת הפקדון שכפר ונשבע על שקר, ואפילו נחשד על שבועת שוא, שהוא רע לשמים עליה ולא לבריות, אעפ"כ הוא נפסל על ידה לשבועה (שם מה:). הכופר במלוה. כין על טולה כין על מקלת, ובאו עדים והעידוהו עד אלא נשבע, כשר לעדות. ולא אמרינן גזלן הוא והתורה אמרה אל תשת רשע עד, דכיון דמלוה להוצאה ניתנה דלמא צריך להוציאה ומכר עד דהוה לי זחי ופרענא ליה ולא מודעינא ליה השתא יתבעני מיד (ב"מ ד:) ולא אמרן תשיב אממונא הוא אלא אשתמוטי קמשתמיט ליה משום דמלוה להוצאה ניתנה ואין עכשיו בידו נתנה לפרעון (שבועות ח:).

מסורת הש"ס

(א) שבועות לב., כ) [לעיל עמ': לח: פסחים ה: וש"נ], ג) שבועות מד:, ד) שבועות מ: ב"מ ד. ה: [ע"ש], ה) ס"א תרדא משומס [וכן פי' רש"י בב"מ כ: וע' פרש"י כריתות יח: וטוכמים כה:], ו) [ל"ל אחר ד"ה הכיר], ז) ס"א כ"ש כה ובמוצאה, ח) ס"א, ט) ל"ל שנחשד, י) רש"ל מוסקן זה.

תורה אור השלם

1. אוֹ מְצָא אֲבֵדָה וְכִחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר עַל אַחַת מִכֹּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטֹא בָהֵנָּה:
ויקרא ה כב
2. לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תְכַחֲשׁוּ וְלֹא תְשַׁקְּרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ: ויקרא יט יא

הגהות הב"ח

(א) גמ' ימיל רבה וקאמר וכו' כל עמרם לרבה: (ב) שם מדקתני סיפא דאישתבע:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com